

F 892

1919



15

F 714
1919
პროცესული
ბიბლიოთეკა

სმარაგდი

21

ივლისი 1919

თბილისი

ს ა ვ ა რ დ ი :

გალაკტიონ ტაბიძე: „ხიდი „რიალტო“ მთის მდინარეზე“.

ლადო მაჭავარიანი: „ღამე მშვიდობის“.

ვასო გორგაძე: „ორი ტრიოლეტი“.

სიმონ წეველი: * * (ლექსი.)

რაულ გოგონია: * * (ლექსი.)

ტ. წალენჯიხელი: „მკრთალი სილუეტი“.

აკ. ბერეკაშვილი: „შემოდგომის ჩონჩხები“.

ვასო გორგაძე: „ქუთაისი“.

ვ. გ. ბიბლიოგრაფია.

რედაქტორი: ვ. გორგაძე.



Handwritten notes on the left margin: 1. 15772 (top), 2. 525 (middle), 3. 15772 (bottom).

გალ. ტაბიძე.

ხიდი „რიალტო“

მთის მდინარეზე.

მან გადალანდა წყალში საყურე,
ლურჯი ზღვა იგრძნობს ტანს ზამბახელს!
და ეხლა სამი მოსამსახურე
შეუმშრალევენ ნებიერ სხელს.

მეოთხე მხევალს მიმოაქვს ფრთხილად
სტრნელებებით სავსე ფეშაჟში,
და ეხვევიან ფერებს დაღლილად
თმების სინელე და აბრეშუმი.

მარჯენივ, ჰაერში, სსახლის კალთა
დაიფარება ლაღების ძგერით,
და აბინდდება ხიდი „რიალტო“
მოჯადოებულ სარკეში ცქერით.

სიმაღლის შიშით ხიდი დანებდა
მას, რასაც ჰქვია: ბედი, ზმანება!
რაც მას მოწყვეტით დააქანებდა
და სწრაფი იყო ეს დაქანება.

ის შეშლილივით დაეცა ქალთან
როცა ლანდებით მოვიდა მთვარე
და კვლავ ამაღლდა ხიდი რიალტო,
და ძილს მიეცა ისევ მდინარე.

ლადო მაჭავარიანი.

ლამე მშვიდობის.

ღაერჩი ერთგული შემოდგომის სევდიან ბედის,
 თუ ავენთები უძილობით ღამე მშვიდობის,
 შძიმდება ფერი უიმედოთ დამწვარ აბედის,
 ღამე მშვიდობის აღარა მწამს ვინმეს მინდობის.
 უიმედობით არ შეედრკები ჩემს გზას მიყვებთ,
 მშვენის ბეჭედი საქორწინო ოქროსი ხელზე,
 უმნიშვნელოა და უაზრო სიტყვად ბრიყვები.
 ყველა იფიცებს ჩემს სხიოსან მზიან სახელზე.
 ბრილიანტის დღეთ ოქროს ბრასლეტს ავამზიანებ,
 ხომ მოუხდება ჩემს ღამაზე კოლს ბროლის მაჯაზე,
 ღამე მშვიდობის მზე დღლამდი დაუგვიანებ,
 რომ დღეიჭრები სიყვარულით ცეცხლის ხანჯალზე.
 ვიცი სად? ან რატომ იფანგება ღამის გოდება.
 ღამის თვალებში შემოდგომის ავი ტირილი.
 ტყეში ავახაკს დედის ცრემლი მოაგონდება
 რომ დაღამდება უსიკოცხლო ამოყვირილით.
 არ მინდა, კმარა მოთმინება, მორჩა წამება,
 ღამე მშვიდობის, გათენებას ველისხვა გვარად,
 ზთვარის უიღბლო ფერწასული შემოღამება
 ძილში ჩამყვება გადატეხილ საფლავის ჯვარად.
 დღეს ასე მოხდა, ხვალ შორს მოვლა თუ დამჭირდებ
 წმინდა აღფრსიც არ უნახავს როსკობის თვალღებს,
 სხვას შავი ღამე რადან მეტყუის, რას დამპირდება?
 ღამე მშვიდობის, ზეგ ავანთებ ცეცხლის მაშხალებ

გასო გორგაძე.

ღრი ზრიღლუხი

1 ალექსანდრას

ოქრომკედლები გიელვარებს ზამბახის მაჯებს,—
 ხარ ბრილიანტი დაფერილი საფირის ქეებით.
 ვეტრფი თვალების შავ ვარსკვლავებს, მზის ყოთურმაჯებს,—
 ოქრომკედლები გიელვარებს ზამბახის მაჯებს.
 არ შეიწირავ დაჭრილ სულის ვედრებას, ვჯვებს,—
 არ შეიწირავ. და მე ისევ სევდით ვირთები.
 ხარ ბრილიანტი დაფერილი საფირის ქეებით,—
 ოქრომკედლები გიელვარებს ზამბახის მაჯებს.

შენზე ოცნებით მახალისებს ზურმუხტი. ლალი.
 და შენში უფრო სამარავდეს ვეტრფიალები.
 მხიბლავს იასპი თლილ თითებით ნაალერსალი,—
 შენზე ოცნებით მახალისებს ზურმუხტი. ლალი.
 ეგ თეთრი ტანი ვნების ტალღით გამომზირალი,
 ხშირად მაყრუოლებს. ხშირად მათრობს გიშრის ხალები.
 მე შენში უფრო სამარავდეს ვეტრფიალები,—
 შენზე ოცნებით მახალისებს ზურმუხტი. ლალი.

სიმონ წვეელი

*
* *

რანგის წვენით დავითვერ. ამოვწურე თასები,
 გადაფრინდა მაისის ნაღლღი და ნასიბი.
 და ივლისმა თუ აპრილს შემაყვარა თოვლიანს—
 მე მოვიწყენ და ჩემთან ფერიები მოვლიან.
 მოვლიან და ტურფა ტანს შეარხევენ ვნებიანს
 და სიმღერა-გალობით ჩემ წინ აცეკვდებიან.
 დაუვლიან. დამღერენ ტან ალვანი, მგლონი
 და თან მოალერსებას დამიწყებენ ყველანი.
 ერთი მეტყვის: „ეგ თვალი ღამისფერი ოქროა
 ზედ ჯანაბის პეპლები წამწამებით მოქრიან.“
 და მეორე — რომ მომცა შენისთანა წარბები
 სატანასაც მოეხიბლავ, ღმერთსაც შევეხარებები!“
 მესამე კი — „მგოსანო! ამენთო ტრაგედია!“
 და ჩამკოცნის ფერია, ვით იაზონს მედია
 და ისევე ტურფა ტანს შეარხევენ ვნებიანს
 და სიმღერა-გალობით ჩემ წინ აცეკვდებიან.

რად გოგონია.

*
* *
*

მივიღე ფიცი გაგიყების და აღმასური.
მე თერგი ვარ და შენ გამსგავსებ ამაყ დარიალს.
თუა სიგიჟე სიყვარული - მე, ავასრულე-
დღესაც შენთან ვარ - შენი ხაშში და მალიარია.
შენ დაიყინე და გასტეხე აფთორის სიახლე.
ოჰხ, რა რიგ მტანჯავს დაჰსკდარ სახეს ლურჯი ბაღლაში.
გადასულ დღეებს ამირაყებს ჩემ შორიახლო
შენი თვალუბი მედიდურად შემონაღამი.
განრისებებული, ვით დაღეწილ ტაძარში ხატი,
ასში ერთ ბაგეს შორიდებით რომ იამბორებ —
მე ორჯერ ვკვდები: როცა მალრჩობს ავა სახადი,
შენი ცქრიალი სასიკვდილო სენით მაზმორებს.

ტ. წალენჯიხელი.

მიქაილ შალვაშვილი

შავგვრემან სახეს აცისკროვნებს ლურჯი გაროზი.
თეთრი ხალათი ნაზ ბროლის ყელს მეტად უხდება.
ღრუბლიან ავდარს გადალახავს წმინდა ტაროსი.
და ჩვენს გარშემო ყვავილები აფირუხდება.
მკრთალი ლანდები ცის სივრცეში ათამაშდება.
ნელ ცეცხლის ალით იფერფლება ანგელოსები.
ჩემი ფიქრები სამუდამოდ რომ დამარცხდება,
ვით მონაზონი შევაძებებით შევიმოსები...
შუქურ ვარსკლავი კაბადონზე, რო გამოჩნდება,
მისი სხივები მსურს შევკონო ბრილიანტებად...
მთვარიან ღამის ჩუმი დილა რომ გათენდება,
ჩემი ოცნება დაიმსხვრევა მრავალ ლანდებად...

აკ. ბერეკაშვილი.

შაშოღოღოვის ჩონჩხები.

I.

დაბნელდა...

დილის ჟამს, სევდის ფრად დაბნელდა...
ჯარად აიშალენ შემოდგომის ავი სიზმრე-
ბი...

ბრბოს ავმა ენებმა ჰაერი დააღბო...

იხოცებიან რჩეულნი...

შენი სახლის სარკმელი, — მე რომ ვეტრფო-
დი წყველიადს მიეფარა, ბრბომ შეიწირა...
ალარ გამოკრთება შენი მოჩვენება ჩემი მი-
ნიატ-ურების ძვირფას ჩარჩოდან...

შენ მოკვდი თეთრი ასული დეოფლური სი-
კვდილით...

II.

ცივა...

ნოემბრის ჩონჩხები თავს მესხმიან, მოსვე-
ნებას მქურდავენ...

ავი ფიქრებით დავითვერიღ გაუთევეარ უმ-
თვარო ღამეებს შურის ძიების ლოცვებ-
ში ვატარებ...

შური:..

ღუელი...

სასტიკი ღუელი...

ღუელი თავხედ ბრბოსთან...

მოდით გესროლოთ ჩემი მინიატიურების
წიგნი...

წიგნი წვის...

წიგნი უაღრეს განცდათა...

მე ველი...

გაბედული და სწორი პასუხის გამცემს!..

III

ოჰ, როგორ ჩამობნელდა...

როგორ ჩამომძიმა...

დააღეთ ფანჯრები, —

ავი ფიქრები ოთახში აღარ ეტევა...

ანათეთ სანთლები, —

შის ოქრო სხივები ჩემს სასახლეს ველა-
ანათებს...

დაანგრეთ ქალაქი, —

იქ ჩემი ოცნება უფსკრულში ჩაინგრა...

გასწირეთ ხალხიც, —

მათმა გესღმა თეთრი ასულის სიფაქიზე გ-
სწირა...

IV

მარტო ვარ...

დაიზოცნენ ყველანი...

ცრემლები... ცრემლები...

შევამყო ჩემი გატაცება, —

გამოვიგლოვო სინამდვილე...

ცრემლები...

ესტირი პრინცი — ბრბოს ენამ პრინცესა მო-
მიწამლა...

ვახო გორგაძე.

ქუთაისი

ფრაგმენტი წიგნიდან: „პორტრეტები“.

მეგნოლის ჩრდილები.

ფერი და ფერვალი.

ლურჯი იაგუნდით დაფერილი სივრცე.

არდის სურნელი. ყარამფილის ყვითელი მზერა.

მწვანე სერების ქარვისფერ ზმანებით იშლება სილამაზე ზღაპრულ ქალაქს.

ცხელ აღმურში გატვრენილან ჩალები.

მხით მოალულ ტევრებში ჩნდება სიშიშვლე ალაბასტრით ნაკვეთი ნიმფების.

სოველ-აყალოს სუნთქვით დიმიძიმებულ პაერში კენესის მოცელვარე ფრთები

ცეცხლის ფარანდების.

ადამასის ხილვით იჭრება გამოხედვა მწვანე ვარსის.

ქუთაისი გაბრმავებს საფირის ღამეებით.

ენებიანია მისი სიციხე ხიმერის მზგავსი.

ტფილისი — ზანტი და რკინეული.

ქუთაისი ჩქარი და გაქვნიებული.

ტფილისი — სპილენძის ღრმა ხედვით დამძიმებული.

ქუთაისი — ეფემერი და ფეერიული.

ტფილისი — პირამიდების ცივი მზერა გაქანებულ თვლებით.

ქუთაისი — ჰელინთა მხით აშლილი ენება.

ქუთაისში ყველა: ლიხის თვითფერის ტანი, აღისარჩულის სამკაული, ბუნსა-

რების ქარვიანი სიტიტვლე-და სურავანდის მარადი სიყვავილე. მის სოველ

ქალებში რბილდება თუჯის სამტკიცე და თეთრად დათოვილი ტაძრები

თლილი ჩუქურთმების ლოცვით იმართებიან ცისკენ მარმალილოს ჩვენებად.

ყველაზე უფრო აქბაგრატის ტაძარი გაბრმავებს თავის პრიმიტიულ სილამაზით.

მისი თავის ამართვა ამაყია და გაბედული.

მაღალ ბჭებს შეჰყავხართ რელიგიის ცივ სამფლობელოში.

ყოველი აზრი და გრძნობა შემორკალულია მშრალი დოგმატიკით.

მაგრამ მრისხანე ასკეტიზმი ეროვნულ ბრძმედში ივლება.

ბაგრატის ტაძარი — ეპოქა ხელოვნების.

8. აქ — არის ლტოლვა ზევით! (ტაძრის სიმაღლე).

მალა მიდიან თეთრი თაღები და თითქოს დასკურავენ აღისფერ დაორთქლილ ღრუბლებში.

ყოველთვის თვალწინ გიდგია ეს ცაში მიმავალი შენობა და სულში იღვიძებს ღმერთის წყურვალი.

არის სიმრავლე ორნამენტების მაგრამ, შთაბეჭდილება მაგრდება ხელოვანის გენიალურ საკვეთლით.

ყველგან მეფობს ღმერთი და ყოველი ქვის ნათალი ღვთის აზრით სუნთქავს. ბაგრატის ტაძარში მხატვარმა ლოცვაც იცის და სილამაზეც.

გრძნობა მისი დაფერფლილია მშვენიერების კოცონით.

მკაცრი ნაღველი მოაქვს წარსულს!

იღუმალი ხელის შეხებით გრძნობ ცრემლებს, რომელნიც ემალებოდნენ თვალებს. ბაგრატის ტაძრიდან მოჰქრიათ წინაპართა ლანდები და გვონია, თითქოს ძველი სურათებიდან სდგებიან შეწუხებული აჩრდილები სისხლიან სახეებზე რომ იფარებენ თოვლის თეთრ სუდარებს.

მზერა მძიბდება სანახაობით. იბადება სპილენძის ნება.

სული თითქოს უსახღვროების ფრთებით ქანაობს საუკუნეთა შვენებით დაფერილ ვერცხლის თასებში.

მაგონდება ამეთვისტომის თვლებით მომარგალიტული პროფილი სოლომონის. ცეცხლის ასოებით იქედება სიტყვები: „განმეძარცვა მე პირველ ქმნილი სიკეთე და მშვენიერება“.

აქ არის მზით ატირება და უკეთ არ შეიძლება გამოითქვას სევდა „პირველყოფილი მშვენიერების.“

სოლომონი ცისფერი საბურველია იმერეთის მარმარილოსებურ სხეულზე.

ქუთაისს სწყურია სილამაზე და მისი მრუში თვალები მუდამ ენთებიან მშვენიერების ფანტასმებით.

ლოლისფერ ვულადან გრძნობ იმერეთის ასულის თვალების ცეცხლს, ფოლადის ვნებით შემოსალტულს, და სულში იკმნება ლიტურდია მშვენიერების. გაჩნა, ქუთაისმა არ იცის ისტორიული ტრადიცია. მას აკლია სიღრმე და მისი წარსული არას ღროს არ იყო მდიდარი

ქუთაისი ჩაკეტილია თავის სილამაზეში და მისი ხედვა მუდამ უჩრდილოა. მაგრამ მის ნაჩამალილოში სცხოვრობენ მძვლემარე ღმერთები და ახალი საქართველოს რენესანსი აქედან მოდის.

ქუთაისი — ზღაპარია მშვენიერების.

იგი სილამაზის ფენომენია.



„Crane aux Fleurs Artistiques“

გალ. ტაბიძე.

გალ. ტაბიძის დაფასება, როგორც პოეტის და მხატვარის მომავლის საქმე და, ალბად შემდეგში მასზე ითქმება შესაფერი სიტყვაც.

ჩვენი უახლოესი პოეზია ახალი გზების ძიებამია და, ცხადია, ყოველი პოეტის შემოქმედება ამ დროშის ქვეშ უნდა წავიდეს თუ ჰსურს. შეიძინოს პოეტის წოდება. ამ მხრით ახალმა პოეზიამ ფორმის კულტურაში რამდენიმეთ მიზანს მიაღწია(რასაც უტყუარად მოწმობს გალ. ტაბიძის შემოქმედება) და შორს არ არის დრო, როცა იგი მტკიცე ეროვნულ ნიადაგს დაემკვიდრება. პოეზიის დაუსრულებელ სივრცეზე მოსჩანან პროფილები შემოუხაზავ სურათების, მაგრამ ჯერ ვერაფერს იტყვი, რადგან არაა სასურველი გაიმეორო შეცდომა იმ მხატვრულ კრიტიკის(თუ კი შეიძლება ეწოდოს მის მხატვრული!) რომელიც გრიშაშვილის, შანშიაშვილის, მკედლიშვილის, რუხაძის, და ქუჩიშვილის შემოქმედებაში ხედავდა „მომავალი პოეზიის ბუმბერაზებს“. ყოველ ხელოვნურ ნაწარმოებს, როგორც მხატვრულს, (იქნება ის ქანდაკება, ხელოთ მოძღვრება, პოეზია თუ სხვა.) უნდა ახასიათებდეს მარადი სიახლე. უამისოთ ხელოვნური ნაწარმოები დაჰკარგავს ყოველ ფასიერებას და ბოლოს იქცევა ხელოვნების ისტორიის საგნად.

ასეთი ბედი კი მეტად ამცირებს პოეტურ სიტყვას, რადგან პოეტი ერის „მომღერალი სულია„ და, ამ სულის თრთოლას უნდა გრძნობდეს მანამდის, სანამ გრძნობ ერის სულის შეხებას. მხატვარი—შემოქმედი ემზავსება ღმერთს, რომლის ერთი სიტყვით იბადებიან ქვეყნები და პლანეტები და, რომლის სულშიაც სცხოვრობს მსოფლიო, როგორც **კოსმიური ხილვა**. ასეთები იყვნენ: მიქელ-ანჯელო, რუსთაველი, ბოდლეერი, და-ვინჩი-ლიონარდი, რუბენსი, გოია, ვატტო, ფილიასი და სხვა. ძველი აზრი რომ გავიმეოროთ ხელოვნურ ნაწარმოებს უნდა ახასიათებდეს: ფორმა და შინაარსი. ეს ანბანური ქეშმარიტებაა, მაგრამ ხელოვნების გენია უფრო ყალიბში (ფორმაში) მხილდება. და უაილდის არ იყოს: „სტილი მამაა აზრის“. ჩვენში, უპირველესად ყოვლისა, უნდა აღსდგეს სტილის **შეგნებული ტრადიცია**. წიღიდანან იყო ქართულ პოეზიაში პუბლიცისტიკა, მაგრამ აწი შეუძლებელია ამ გზით სიარული და, მით უმეტეს, გაზეპირებულ ფრაზებით წერა.

რომ დავიწყებულ იყო პოეტური სიტყვა ამას ისიც მოწმობს, რომ „წმინდა შუშანიკის წამებიდან“ დღემდე მხატვრული კრიტიკის ხელი (თუ სახეში არ მივიღებთ პროფ. ხახანაშვილის მოუხეშავ ენით დაწერილ „სიტყვიერების ისტორიას“) სრულებით არ შეხებია თუნდაც ისეთებს, როგორც არიან მთელი რიგი სასულიერო პოეტების. (ივანე მინჩხი, იოვანე საბანისაძე, მიქელ მოდრეკილი და გიორგი მთაწმინდელი). სხვაზე არას ვამბობ. პოეზიის დარგში სამუშაო დღეს ბევრია, მაგრამ ზოგიერთი პოეტები ისევე პუბლიცისტიკით არიან გატაცებულნი (რას იზამ, დროა ასეთი!) და შწერლობაში პოეზიის გათქვევფას ის შედეგი მოჰყვა, რომ ჩვენში პოეზიით სარგებლობდენ პროზისთვის, ქართული პოეზია რუსთაველის შემდეგ (ეს უკვე შაბლონად იქცა!) ასცდა თავის ნამდვილ პოეტურ გზას და ახალი პოეზია ცდა ამ გზის განახლებისა. ჯერჯერობით ეს ცდა იმარჯვებს.

გალ. ტაბიძის წიგნი ახალ პოეზიაში დიდი ნაბიჯია წინ გადადგმული. ამ წიგნში იგი გამოდის, როგორც ნიჭიერი ხელოვანი, რომლის მხატვრულ პრიზმაში მაგიურად გროვდება „სული ცინარტყელის ფერებად დატეხილი“ (ანდრე ბელი). შემოქმედება მისი მრავალ სიმებიანია და თავისუფალი. მაგრამ თუ დავფარდობით წიგნში მოთავსებულ ლექსების ქრონოლოგიურ მხარეს, მაშინ უნდა ვსთქვათ, რომ წიგნში მოთავსებული რჩეული, ლექსები („ლურჯა ცხენები“, „მერი“, „სილაყვარდე ანუ სილაში ვარდი“ და „მთაწმინდის მთვარე“) დაწერილია 1914 წელში და ადრე.

ამის შემდეგ კი, წიგნში გამოქვეყნებულ ლექსებში, აღსანიშნავია, — განსაკუთრებით — „როგორ ებრძოდენ ზარებს ზარები“, შემოდგომა „უმანკო ჩასახების“ „მამათა საფანეში“ და „რამდენიმე დღე პეტროგრადში“. პირველ ლექსში არის ვერხარენის ამაყი თავის ამართვა, და მძლავრი ოცნების რკინის ფრთებით გაქანება; ბრინჯაოს სიმტიციე და ქაობის სისოვლე. ბევრი შეიძლება ითქვას კიდევ გალ. ტაბიძეზე, მაგრამ საბიბლიოგრაფიო წერილში, შეუძლებელია ყველაფრის თქმა.

შემდეგში ჩვენ უფრო ვრცლად გავეცნობით მის პოეზიას და, მაშინ, — რა თქმა უნდა, — უფრო ნათელი იქნება მისი პოეტური პორტრეტი.

სამხატვრო გაზეთი.



ქუთაისში გამოვიდა: „ახალი პოეზიის ანტოლოგია“ რომელიც მოთავსებულია ახალგაზრდა პოეტების ლექსები და პროზა. აღსანიშნავია: გრ. ჩობაქიძე, ვალ. ტაბიძე, პაოლო იაშვილი, ვალ. გაფრინდაშვილი, ტიციან ტაბიძე, ივ. ყიფიანი, ლადო მაჭავარიანი, და ნ. ლორთქიფანიძე.

აგვისტოში ქ. თბილისში გამოვა ლადო მაჭავარიანის ყუჩნალ „აისის“ მეორე ნომერი. მონაწილეობას მიიღებენ: გრ. ცეცხლაძე, ი. გრიშაშვილი, გალაქტიონ ტაბიძე, ვასო გორგაძე, აკ. ბერეკაშვილი, რაუდ გოგობია, შალვა კარმელი, ლადო მაჭავარიანი და სხვა.

„სმარაგდის“ მეორე ნომერი გამოვა აგვისტოში.

აგვისტოს ბოლო რიცხვებში გამოვა ლადო მაჭავარიანის ლექსების პირველი წიგნი.

აგვისტოში გამოვა სახ. უნივერსიტეტის სამეცნიერო სალიტერატურო წრის ყურნალი სტუდენტების მონაწილეობით.

იბეჭდება ვ. გორგაძის წიგნი „პორტრეტები“.

219/16



[107]

ფანი 5 მან.

